

Teams...

een love story

Jan Jacob Stam

Colofon

ISBN 9789083183688

NUR 801/704

1e druk november 2022

© Uitgeverij Het Noorderlicht, Nijmegen

Voor meer informatie of contact:

www.hetnoorderlicht.com

contact@hetnoorderlicht.com

Vormgeving: STYL.nu | Mirjam Strijbosch

Redactie: Dees van de Hoef

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op enige wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgever.

Teams ...

een love story

Jan Jacob Stam

Uitgeverij Het Noorderlicht

Inhoud

Voorwoord	7
Inleiding	9
Deel 1	11
Een team is net een levend wezen ...	11
Kun je van een team houden?	14
Lijf en geheugen	15
Erkennen wat was	17
De stem van het team	18
Samenwerken en co-creëren	19
Besluit	20
Identiteit	22
Liefde op het tweede gezicht	25
Nieuw team	28
Wat een toestanden!	30
Membraan	36
Patronen	39
Teamkwaliteiten	44
Wat voor soort team zijn we?	47
Agens en communio	50
De oorsprong van het team	52
Deel 2	55
<i>... en de leden van het team ook!</i>	55
Ieder mens is verbonden met vele systemen	59
Multidisciplinair team	61
Solliciteren en aankomen	63
Systemische functie	65

Patronen	67
Hoe je elkaar als teamleden kunt helpen om van eerste orde oplossingen naar tweede orde inzichten te komen.	73
Nasty selves	75
Potentieel	76
Beloofte en loyaliteit	78
Verborgten beloftes	79
Vertrekken en laten gaan	81
Deel 3	84
<i>Over interventies</i>	84
Elf vragen over interventies in teams	85
Bouwwerk van interventies	95
'We willen anders': inzoomen naar zeven vormen van 'anders'	103
Lijstje van interventies	109
Deel 4	111
Onderliggende theorie	111
Meer lezen	115
Jan Jacob Stam	117
Dees van de Hoef	118
Mirjam Strijbosch	119
Welkom in het veld van Het Noorderlicht	120

Voorwoord

Verbonden met de evolutionaire kracht: dat is het lot van Jan Jacob. Van daaruit ontstaat steeds 'nieuw' bij hem. Ontstaat ... ja, het vindt hem, in plaats van dat hij het vindt.

Ook dit boek over teams, het wilde geschreven worden. En blijkbaar vindt 'nieuw' hem bij voorkeur in de bergen.

Binnen no-time ligt er dan een boek. De energie die meekomt is voelbaar in het document in mijn mailbox. Ik laat me opzuigen door de tekst vanuit verschillende perspectieven. Als lezer, als teamleider, als mede-eigenaar van ons gezamenlijke bedrijf TeamConnect, als vriend en als redacteur. Daarin vond het boek mij kennelijk ook, als redacteur. Patronen trekken patronen aan. Als er ergens veel energie op zit, zegt mijn lijf al 'ja' voordat het uit mijn mond komt.

De woorden kwamen van Jan Jacob. Ik kreeg en nam de vrijheid om verduidelijking te vragen, stukjes tekst aan elkaar te knopen, te verbinden. Samen met Mirjam Strijbosch, die het boek hielp de passende vorm te vinden en Michiel van der Ham, die met zijn uitgeversgevoel vanaf Bali met ons co-creëerde, door de tijdzones heen. Gebruik makend van de verschillen tussen ons allen, om deze productief te maken voor dit boek.

Het boek gedraagt zich een beetje net als een team zelf: als een wezentje met een eigen wil. In inhoud, in titel en in vorm. De titel wilde niet bedacht worden. Jan Jacob had een werktitel: Teams, een love story. Op de vraag wat de titel moest zijn, bleef hij het antwoord schuldig. Op mijn vraag: 'Wat wil het boek zelf?' kwam binnen twee seconden het antwoord. En zo heb je het nu in handen.

Het is waardevol om je zo nu en dan mee te laten nemen door Team als wezentje. Eén van mijn favoriete interventies in het boek is de vraag: 'Als Team kon spreken, wat zou het dan vertellen?' Misschien ben je verrast, verbaasd of verwonderd door een antwoord wat zich aandient.

Veel plezier met lezen en met alles wat zich wil ontvouwen.

A handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long vertical stroke at the end.

Dees van de Hoef

Inleiding

Dit boek is er voor jou, voor jullie en voor de teams waar je deel van uit maakt.

Dit boek wil een uitzicht-vergroter zijn. Een beetje wat er gebeurt als je ergens op een mooie of moeilijke plek bent en je de gordijnen een beetje verder opentrekt. Opeens zie je misschien vanuit je ooghoek iets bijzonders of een mogelijkheid die je eerder nog niet gezien had. Misschien zijn er in dit boek ergens maar een paar zinnen die je opeens iets nieuws aanreiken. Iets waar je wat mee kunt. Voor jou, voor je team. Misschien komt er iets in beweging in je, zin om iets te doen, zin om je levensenergie wat meer te laten stromen, nou ja, vul het vervolg zelf maar in.

Dit boek is geen studieboek. Als je ergens dieper in wil duiken zijn er andere boeken die ikzelf of collega's van mij geschreven hebben. Aan het eind van het boek geef ik een paar suggesties.

Dit boek drong zich aan me op toen ik tijdens een fietsvakantie ernstig door m'n rug ging en drie dagen niet kon fietsen. 'Oh, het is weer zover,' dacht ik toen het boek zich vlak voor dageraad aan mij aankondigde. Wat mijn rug me overigens probeerde te vertellen is: 'In beweging blijven! Zodra je in een fuik loopt waar je op een of andere manier dreigt vast te komen zitten, laat ik je wel weten dat je je weer vrij moet maken.' Mijn rug had dus weer last van mij ...

Heel erg lang heb ik niks met teams gehad. Ook al werkte ik veel met teams, in teams en in organisaties. Ik vond als *'lone wolf'* teams eerder lastig dan leuk. Ik begreep ze ook niet. En één van mijn patronen is om in datgene waar ik niks mee heb, dieper ingezogen te worden. Niet omdat ik dat wil, maar dat gebeurt nou eenmaal. Het heeft vast iets met mijn jeugd of familieachtergrond te maken. Ik laat dat patroon maar zo ...

En nu? Nu houd ik wel van ze, van teams. Het zijn net eigenzinnige wezentjes die soms heel andere dingen doen dan de teamleden zouden willen. Ik kan wel glimlachen om die dynamiek en levendigheid.

Ik heb verder geen leeswijzers voor je, je vindt je eigen weg wel.

The image shows a handwritten signature in black ink. The name 'jan jacob' is written in a cursive, lowercase style. A long, thin horizontal line extends from the end of the signature, ending in a small arrowhead pointing to the right.

Marlens, (Franse alpen)

September 2022

Deel 1

Een team is net een levend wezen ...

In dit eerste deel geef ik vooral aandacht aan het team vanuit het geheel. Wat is een team eigenlijk? En wat gebeurt er in teams? Hoe kun je ernaar kijken? Misschien levert het je nieuwe inzichten op, of wellicht moet je opeens glimlachen omdat het soms een feest van herkenning is.

Teams

Een voetbalteam, een gezin, een *startup*, een verkoopteam. Een team is de kleinste eenheid die iets met elkaar heeft. Voel dat even goed in: 'iets met elkaar heeft ...' Je hebt iets met elkaar. Iets. Soms tegen wil en dank. Maar wat is dat iets? Soms lijkt dat 'iets' erg functioneel, iets zakelijks omdat je bij dezelfde organisatie werkt, of bij dezelfde club sport. Regelmatig is het heel zichtbaar aan uitingen als logo's of werkkleding, zoals uniformen. Maar 'iets' heeft meestal ook iets onzichtbaars, iets dat bindt.

Een team is iets eigens. Voorbij de mensen en de delen waar dat team uit bestaat. Vaak richten we ons op het zichtbare en tastbare. Ik kan mijn collega kietelen of een klap geven. Maar kan ik het team dat we vormen ook slaan of aaien?

We staan er niet zo vaak bij stil, maar dat ‘iets’ dat we met elkaar hebben is misschien best wel een beetje geheimzinnig. En heel vaak eigenzinnig. Met een willetje, dat soms haaks staat op wat de mensen in het team beogen. Soms ontstaat er weerbarstigheid, terwijl niemand van het team dat wil. Dat ‘iets’ maakt het team eigenlijk tot een eigen wezentje.

Maar wacht eens, als het team een eigen wezentje is, heeft het dan ook een stem? Als we goed luisteren wel! Wat wil de stem van het team zeggen als er zoiets als weerbarstigheid ontstaat? Misschien probeert het ons te waarschuwen dat we te snel gaan of een afslag gemist hebben in ons enthousiasme.

En als het team een eigen wezentje is, heeft het team dan ook een hart? Ja, natuurlijk. Het hart van het team klopt voor iets. Een doel. Iets dat bijdraagt aan de wereld of iets dat beweging brengt. En als je je afvraagt: ‘voor hoeveel mensen klopt het hart van het team?’, dan kun je zo maar op verrassende antwoorden stuiten. En als de harten van de teamleden mee kloppen in hetzelfde ritme, dan kan er plots een beat of boost van energie en doelgerichtheid ontstaan. Niet vanuit de wil die wij hebben om dat doel te bereiken, maar omdat het doel óns wil.

Als het hart van een team langzamer gaat kloppen of af en toe een slag overslaat, is dat vaak een aanwijzing dat de aansluiting met de buitenwereld niet meer helemaal klopt. Het hart van een team is de motor voor doen. Doen, bedenken, maken, produceren, verbeteren, leveren, nemen en weer opnieuw, maar anders.

Hopelijk heeft het team ook een ziel. De ziel is verbonden met ‘zijn’. Met wezen. Met identiteit. De ziel is een bron. De ziel heeft kracht. Hoeveel zielskracht een team heeft kun je direct voelen.

Als de ziel uit een team is, voelt het als een bron die is opgedroogd. Niet fijn.

De ziel is echt. En echtheid is voelbaar. Maar echtheid geeft ook vaak een rommeltje. Soms lijkt het ongeordend, chaotisch zelfs. Maar wél echt. Echtheid in een team of in een huis of in een tuin is een teken dat er een levendige ziel is. Hoewel de ziel krachtig is, is hij ook kwetsbaar. Een reorganisatie of een verbouwing kan maar zo, achteloos, de ziel uit een team of uit een huis halen. Er kan dan wel weer een nieuwe ziel groeien, maar dat neemt nogal wat meer tijd dan ons ongeduld en onze dadendrang toestaat.

Een team, een wezentje met hart en ziel vraagt ook om structuur. Er zijn misverstanden over hoeveel structuur er nodig is. *Energy needs structure*. Zeker!

Het is vooral de energie van het hart, het iets willen doen in de wereld, dat structuur nodig heeft. Als een rivier die een bedding nodig heeft. Anders stroomt ze alle kanten op en verdunt. En verliest aan kracht. De ziel heeft geen structuur nodig. De ziel is niet te temmen, niet in te pakken, niet in een categorie of andere doos te stoppen. Daar wordt de ziel zielsongelukkig van. Net als van etiketten. En wie wil er nou werken of leven in een team met een ongelukkige ziel?

Dus als je structuur aan wilt brengen, kijk dan goed wát er precies om structuur vraagt. Anders gooi je maar zo het kind met het badwater weg.

Kun je van een team houden?

Nee, ik bedoel niet van de mensen in het team, maar van dat onzichtbare 'iets' dat team heet. Van het team houden is heel wat anders dan van de mensen in het team houden. Of van het gebouw of de omgeving waar het team huist.

Misschien hou je wel van de mensen maar is het team vreselijk, ongrijpbaar of een molensteen om de nek. En juist als het team even niet zo fijn is, wil ervan gehouden worden. Het is ook een goed idee om ervan te houden. Want ervan houden betekent dat je het wilt kunnen begrijpen, zelfs als het heel lastig of moeilijk is. Oprecht willen begrijpen geeft inzichten in waarom het is zoals het is. Het geeft ruimte.

Wanneer je het door ervan te houden kunt begrijpen, kun je het bijsturen, veranderen, ontwikkelen of zelfs beëindigen. Als we nukkig, verongelijkt of teleurgesteld naar een team kijken dan zien we niet het team zoals het werkelijk is, maar onze projectie van 'hoe het zou moeten zijn.' Dan kunnen we niet 'schoon' kijken.

Diep houden van datgene in het team waar je soms wakker van ligt of wat je als demon 's nachts bezoekt, is een bijzondere vorm van rebellie. Je stelt je dan niet boven of onder het team, maar wordt er een beetje één mee. En dan kun je van binnenuit voelen wat het team nodig heeft.

En vergeet niet: ergens van houden is wat anders dan het goed vinden zoals iets is of gaat. Ergens van houden is een intense en oprechte belangstelling voor iets. Maar weinig blijft zich afsluiten als er intens van gehouden wordt.